

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 120. Quid possit fundator, hæres, patronus, Episcopus, Papa circa immutationem vel dispensationem in conditionibus foundationum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42600

Postulat., Cap. scriptum, de Elect., dicuntur ea esse irritanda, quæ ipso jure non subsistebant, Nav. Silv. Sa, Sanch. de matr. l. 8. d. 7. n. 12. Hinc Diana in Comp. v. beneficium n. 18. dicit, qui non publicavit resignationem secundum Gregorianam, vel habuit beneficium non servatâ formâ à jure traditâ, vel per præsentationem patroni elapso tempore, vel per collationem non habentis potestatem, vel habentis quidem, sed non potentis conferre propter excommunicationem vel aliam causam, potest in foro conscientie illud retinere, ita Sot. & alii sex: quæ saltem vera sunt, inquit Diana p. 11. t. 5. R. 56., quando defectus est occultus, & ex dimissione beneficii vel petitione novæ provisionis magnum damnum status vel famæ pateretur: & idem tenent Paris. de Confid. q. 14. n. 34. Branden q. 5. n. 13. Sanch. in Conf. l. 2. c. 1. d. 34. n. 14. aliusque doctissimus vir ab eo consultus, si nempe ex dimissione beneficii timeretur grave scandalum, quia alii aliquod grave malum de illo suspicarentur, eò quòd nullus appareret color, cur beneficium illud dimittat: fatendum tamen est quandoque ita irritari actus jure positivo nullos, ut nequidem pro conscientia valeant unquam, uti si quis sit provisus in excommunicatione majore, per excommunicatum non toleratum, per simoniam, laborans infamiâ juris publicâ &c. Vide Levr. q. 761.

Circa præsentationem vel provisionem factam post tempus à jure concessum, videri possunt etiam dicta n. 310. & 568.

Q. 120. Quid possit fundator, hares, patronus, 833
Episcopus, Papa circa immutationem vel dispensationem in conditionibus fundationum. R

§. 1. Post perfectam & ab Episcopo admissam erectionem beneficii non potest fundator adjicere
novas

novas leges aut condiciones alterativas, nec nova onera addere, nec imposita minuere, *Imol. Garc. Corr. Luca*. Nec hæres vel Patroni possunt negligere conditionem à fundatore appositam, *Barb. Bravat. Vivian. Luca, Leur. p. 2. q. 94*. Putat tamen *Luca* apud *Leur. n. 6.* à Patrono successore posse adijci aliquid quasi declarativum ejus, quod fortè volebat fundatio, v. g. si fundator dixerit providendum debere esse civem talis urbis, Patronum posse adjicere, ut si plures illius urbis habeant cæteras qualitates, ille præferatur, qui est de sanguine fundatoris. Similiter quamvis per Patronum nequidem de consensu Ordinarii beneficium perpetuum reddi possit manuale, uti habet communior contra *Nay. & Gonz.*, tamen putat *Luca* apud *Leur. n. 8.*, si fundator erexerit beneficium manuale, posse patronum successorem consentiente Episcopo sic limitare, ut quoties continget illud possideri per aliquem de familia, is removeri nequeat, quia hoc est tantum suppletivum & declarativum mentis fundatoris, cui dedecus esset removeri suum descendentem vel agnatum. Diximus etiam n. 334. posse per Episcopum, si fundator petat, jus patronatus hæreditarium mutari in gentilitium vel mixtum, & contra

839 §. II. Si fundator adhuc vivat & consentiat, poterit Episcopus cum causa utili Ecclesiæ, etiam in perpetuum mutare talem aliquam conditionem, uti tenent *Gutt. Lambert. Leur. p. 1. q. 31.*, & clarum esse dicit *Garc. p. 7. c. 1. n. 103.*, ac certum esse dicit *Castrop. t. 13. d. 1. p. 6. n. 20.*

840 §. III. Graves AA. apud *Castrop. n. 21.*, alique cum *Pegnat. decis. 45. n. 10.* docuerunt posse Episcopum cum consensu Patronorum dispensare in conditione à fundatore requisita, sed cum non meminissent *Trid.*, nec declarationum post illud, cen-

sentur

sentur loqui de jure vel consuetudine antiqua: Etiam factâ mentione *Trid.* putarunt plures viri docti, si adlit causa, ob quam fundator credatur consensurus, si viveret, adhuc posse Episcopum cum consensu successoris Patroni pro una vel altera vice sic dispensare: & id probabile esse dixit *Pirh.* de Jurepatr. n. 131. citans *Abb. & Nav.*; imò *Nicol.* t. 1. d. 5. §. 18. dicit ita esse resolutum à *Rota, Laym.* l. 4. t. 2. c. 13. n. 17. citans *Lambert.* ait, si sint circumstantiæ, ob quas à conditione beneficii rationabiliter videatur recedendum, talem interpretationem ac mutationem pro una vel altera vice facere posse Episcopum consentiente hærede fundatoris vel successore aut Patrono; vel etiam, quando necessitas exigit, his invitis, quia per hoc nulla vel exigua fit derogatio menti fundatoris, quæ manet aliàs immutata & per episcopiam censetur non fuisse de hoc casu. Consentit *Sanch.* in Conf. l. 2. c. 2. d. 26., quia voluntas fundatoris præsumi potest fuisse submissa potestati Ordinarii, si ita videretur etiam successoribus seu Patronis: imò *Sanch.* putavit, quamvis fundator addidisset, *nec volo à quoquam aliter fieri,* adhuc fieri posse, eò quòd videatur esse sensus, non volo aliter fieri ordinariè, communiter & sine causa: E contra videtur obstare *Trid.* Sess. 25. c. 5. de Ref., Ratio postulat, ut illis, quæ bene constituta sunt, contrariis ordinationibus non detrahatur, quando igitur ex beneficiorum quorumcunque erectione seu fundatione aut aliis Constitutionibus qualitates aliqua requiruntur &c. in beneficiorum collatione seu in quacumque alia dispositione eis non derogetur; hinc *Dec. Gutta Barb. & Gallem.* ad dictum locum *Trid.*, & *Castrop.* n. 22 *Luca* de benef. d. 96. n. 7. *Leur.* p. 1. q. 313. & p. 2. q. 94. dicunt nequidem de consensu Patronorum id nunc fieri posse;

*Garc. p. 7. c. I. à n. 112. refert id sæpius decisum esse. Idem tenet Corr. l. 2. c. II. à n. 147., ubi dicit nequidem pro una vice id posse Episcopum ; & n. 148. adducit hanc declarationem, Congregatio Concilii censuit non licere Episcopo post Concilium, etiam accedente Patronorum consensu derogare qualitatibus in fundatione beneficii appositis, ideoque si beneficium in fundatione certam aetatem requirat, non posse Episcopum illud, quamvis Patronus consentiat, ei conferre, qui nequaquam fuerit ejusmodi aetatis: plures ejusmodi declarationes & decisiones affert n. seqq. Nec obstat, quòd fortè talis conditio sit ab Episcopo ipso apposita, nam ratio *Trid.* est universalis, dicit enim, *qua semel bene constituta sunt, ratio postulat, ut illis non derogetur*, ubi non distinguit, an per fundatorem ipsum, an per alium sit in fundatione aliquid bene constitutum ; imò expressè addit, quando ex beneficiorum erectione seu fundatione aut aliis Constitutionibus requiruntur. &, in quacumque alia dispositione, eis non derogetur. Adde, quòd licèt talis conditio sit ab Episcopo apposita, tamen videtur certum, quòd fundator in eam consenserit, ergo tantundem est, ac si ab ipso fundatore esset apposita.*

841 §. IV. Quamvis aliqui teneant Episcopum posse aliquam ultimam voluntatem defuncti commutare in melius, uti referemus n. 846., tamen dicendum est non posse mentem fundatoris commutare in melius, quamvis accedat consensus hæredum & Patronorum, *Mol. de just. Tom. 2. d. 249. n. 610.* Et sequitur ex dictis, 1. quia specialiter prohibetur Episcopis, ne alterent leges fundationis, uti dictum est. 2. Fundator hoc ordinavit, & nihil melius voluit, sed hoc præcisè, ergo nec debet aliud velle Episcopus, cujus non est citra consensum Ecclesiæ reformare

mare vel meliorare mentem fundatoris. 3. Si hoc liceret, omnes foundationes essent perpetuò mutabiles ob varia judicia Episcoporum hoc vel illud putantium esse melius. 4. Hæc potestas Episcopi multum deterreret homines à faciendis foundationibus, ergo.

§. V. Papa ipse legibus à fundatore positis derogare non potest, nisi agat de plenitudine potestatis, *Bald. & alii cum Sancti*. d. 34., quia censetur esse quasi contractus initus inter Ecclesiam & fundatorem, ut illa ita observentur; tenetur autem etiam Papa ordinariò contractibus, ubi non urget alia necessitas, uti dictum est à n. 518. ergo. 842

§. VI. Si per statutum alicujus particularis Ecclesie non confirmatum à Papa requiratur aliquid ad beneficium, Episcopus cum consensu Capituli dispensare potest, *Laym. Leur*. p. 1. q. 228. n. 2. Et quando Papa providet etiam ex motu proprio alicui cum clausula, *non obstantibus*, per hoc derogat qualitati requisitæ ex speciali statuto alicujus Ecclesie vel etiam fortè fundatoris Ecclesiastici, non tamen laici, *Corr. Leur*. q. 313. contra *Gonz.* 843

§. VII. Si fundator voluerit aliquid, quod servari non potest, Ordinarius cum duobus peritioribus de Capitulo poterit disponere in alium pium usum, qui intentioni fundatoris sit proximior, uti ex *Trid.* c. 8. docet *Sylvius* p. I. v. *hospitale*, & v. *Missa*, cas. 3. & 4. Similiter quando dispositio beneficalis non subsistit, potest Episcopus eam commutare, præsertim si accedat hæredis consensus, uti si pecunia fundata ad certum usum, ad hunc non sufficeret, *Barb. de pot. Episc.* alleg. 83. à n. 5. 844

§. VIII. Si fundator voluit, ut qui hoc suum beneficium haberet, non posset habere cum illo aliud, ita autem deficient reditus, ut non sufficiant ad honestam 845

nestam sustentationem, potest Episcopus interpretando mentem fundatoris declarare posse simul haberi aliud beneficium, uti colligitur ex eis, quæ habent *Felin.* ad Cap. *Cum accessissent*, & *Abb.* ibid. de *Constit.* n. 5. Item *Nav.* l. 3. conf. 6. n. 4. de *Cleric.* non resident., *Laym.* l. 4 t. 2. c. 13. n. 13. & 17. Et ita etiam judicarunt duo Doctores à me consulti, irrationabiliter enim vellet fundator beneficiatum destitui honestâ sustentatione, nec quoad hoc Episcopis prohibetur dispensare vel declarare, quamvis prohibeatur quoad reductionem Missarum, uti dicitur n. 84. Vide etiam dicenda n. 871.

846 Q. 121. *Quid aliàs possit Episcopus vel alius circa commutationem ultimarum voluntatum & circa dispositiones ad pias causas.* R. De hoc habet *Busenb.* talatus l. 3. p. 2. n. 1129., addi tamen possunt seqq.,

§. 1. *Trid.* Sess. 22. c. 6. de *Ref.* sic habet, *In commutationibus ultimarum voluntatum, quæ non nisi ex justa & necessaria causa fieri debent, Episcopi tanquam delegati Sedis Apostolicæ summarie & extrajudicialiter cognoscant, nihil in precibus tacitâ veritate vel suggestâ falsitate fuisse narratum, priusquam commutationes prædictæ executioni demandentur.* Ex hoc textu infert communis sententia cum *Sanch.* in *Conf.* l. 4. c. 2. d. 3. & 7. *Barb.* de pot. Ep. alleg. 83. n. 5., quamvis Episcopus non possit immutare condiciones foundationum beneficialium, utrà n. 839. dictum est, tamen posse tanquam Sedis Apostolicæ delegatum pias voluntates etiam ultimas in usum alium pium commutare ob causam, quæ ei iudicio suo videatur justa: idem dicunt *Silv.* *Beja* p. 4. cas. 22. *Barb.* supra, quamvis tale legatum impleri possit; sed in hoc contradicit *Haun.* de just. T. 1. t. 6. n. 681., si ad Sedem Apostolicam possit recurrere: